

Nabij, nuchter en betrouwbaar

Concept
Verkiezingsprogramma 2025

**Voor een sterke
regionale stem
in Den Haag**

Nabij, nuchter en betrouwbaar

Voor een sterke regionale stem in Den Haag

Recente onderzoeken van bijvoorbeeld het Sociaal en Cultureel Planbureau laten zien dat het vertrouwen in de landelijke politiek historisch laag is. Daarentegen laten dezelfde onderzoeken zien dat het vertrouwen in de lokale en regionale politiek stevast hoger is. De bestaande landelijke partijen hebben hun grote beloften aan de regio's niet waar kunnen maken en ons te weinig gebracht.

De FNP, al sinds 1962 een sterk geluid en stabiele factor in de Friese politiek, biedt een bewezen en betrouwbaar alternatief. Wij zijn er primair voor ú, voor die kwesties dichtbij huis die u dagelijks voelt. De FNP stapt nu naar voren en doet mee aan de Tweede Kamerverkiezingen omdat wij vinden dat u recht hebt op een vertrouwde volksvertegenwoordiger die geworteld is in de regio. Als Federatieve Nederlandse Plattelandspartij putten wij uit onze Friese ervaring en staan wij voor een samenleving waarin nabijheid, eigenheid en verantwoordelijkheid centraal staan. Omdat wij vinden dat zeggenschap zo dicht mogelijk bij de mensen hoort te liggen. Omdat wij vinden dat een compromisloos regiogeluid noodzakelijk is.

Fryslân en andere landelijke regio's krijgen al tijden niet wat hen eerlijkheidshalve toekomt van de Haagse politiek. Na Groningen uitgemolken en achtergelaten te hebben wordt gaswinning langzaam maar zeker verplaatst naar andere delen van de regio zonder op voorhand nagedacht te hebben over fatsoenlijke compensatie, terwijl duidelijk is wat voor schade er mee gepaard gaat. Megalomane plannen zoals de Lelylijn met grootschalige woningbouw dreigen over onze hoofden te worden beslist terwijl een defecte brug in de regio maanden dan niet jaren omrijden betekent. De voorbeelden zijn er inmiddels legio. De regio is te vaak een Haagse businesscase geweest en dat moet anders.

Al decennialang zijn wij een brede volkspartij die opereert in de haarvaten van de samenleving: de FNP is de enige regionale partij van Nederland, met meer lokale vertegenwoordigers dan menig nationale partij. Die basis, dicht bij de mensen, maakt ons anders dan Haagse partijen. Laat die andere Kamerzetels elkaar maar in de haren vliegen over abstracte kwesties; met een stem op de FNP weet u wat u krijgt: geen grote beloften maar volksvertegenwoordigers die zich 100% inzetten

voor uw streek. Wij kennen de mensen, de mensen kennen ons. Wij weten wat er speelt en waar de bedreigingen vandaan komen. Dat, in tegenstelling tot de vele politici die binnen het partijkader van hun landelijke partij opgroeien en worden opgeleid om politicus te zijn. Het gevolg is dat Randstad-belangen zwaar wegen en luid worden gehoord en regionale problemen stelselmatig worden genegeerd of klein gemaakt. Wij brengen daar verandering in: wanneer het erop aankomt, moeten we het zelf doen.

Onze Friese aanpak staat voor gezond verstand, no-nonsense en pragmatische oplossingen, gewóón doen en gewoon dóen. Een aanpak waar wij in Fryslân al meester in zijn, maar die net zo goed in Groningen, Drenthe, Noord-Holland, de Achterhoek of Limburg werkt. Wij willen de politiek weer dicht bij de mensen brengen met duidelijke taal, eerlijke keuzes en het behoud van onze eigenheid. Dat doen wij op basis van 3 speerpunten die als rode lijn door onze 10 plannen lopen. In Fryslân geven we elkaar de ruimte. Dat maakt ons vrij, maar ook eigen. Onze manier van werken en leven betekent vertrouwen geven en korte lijntjes. Soms zijn we direct, maar dat is wel zo duidelijk. We zijn aanpakkers die dingen graag zelf met elkaar doen. Mooie dingen maken, opnieuw gebruiken en doorgeven. Dat is naast goedkoper, ook veel leuker. Omdat vertrouwen onze basis is, is onze toekomst eeuwenoud. Zo zijn wij koploper als het gaat om agrarisch natuurbeheer, zet de jeugd hier zelf de schouders onder woningbouwplannen en houden duizenden vrijwilligers het verenigingsleven met elkaar in stand.

Als regionale partij zijn wij opgericht om de stem van onze regio te laten klinken in Den Haag. Daarom kiezen wij, ook in dit programma, bewust voor focus. We richten ons op de thema's waar we direct invloed op kunnen uitoefenen en die voor de regio het meest van belang zijn. De bakens zijn ontstoken, laat het licht van de regio schijnen in Den Haag.

Wy komme deroan!

Aant Jelle
Soepboer

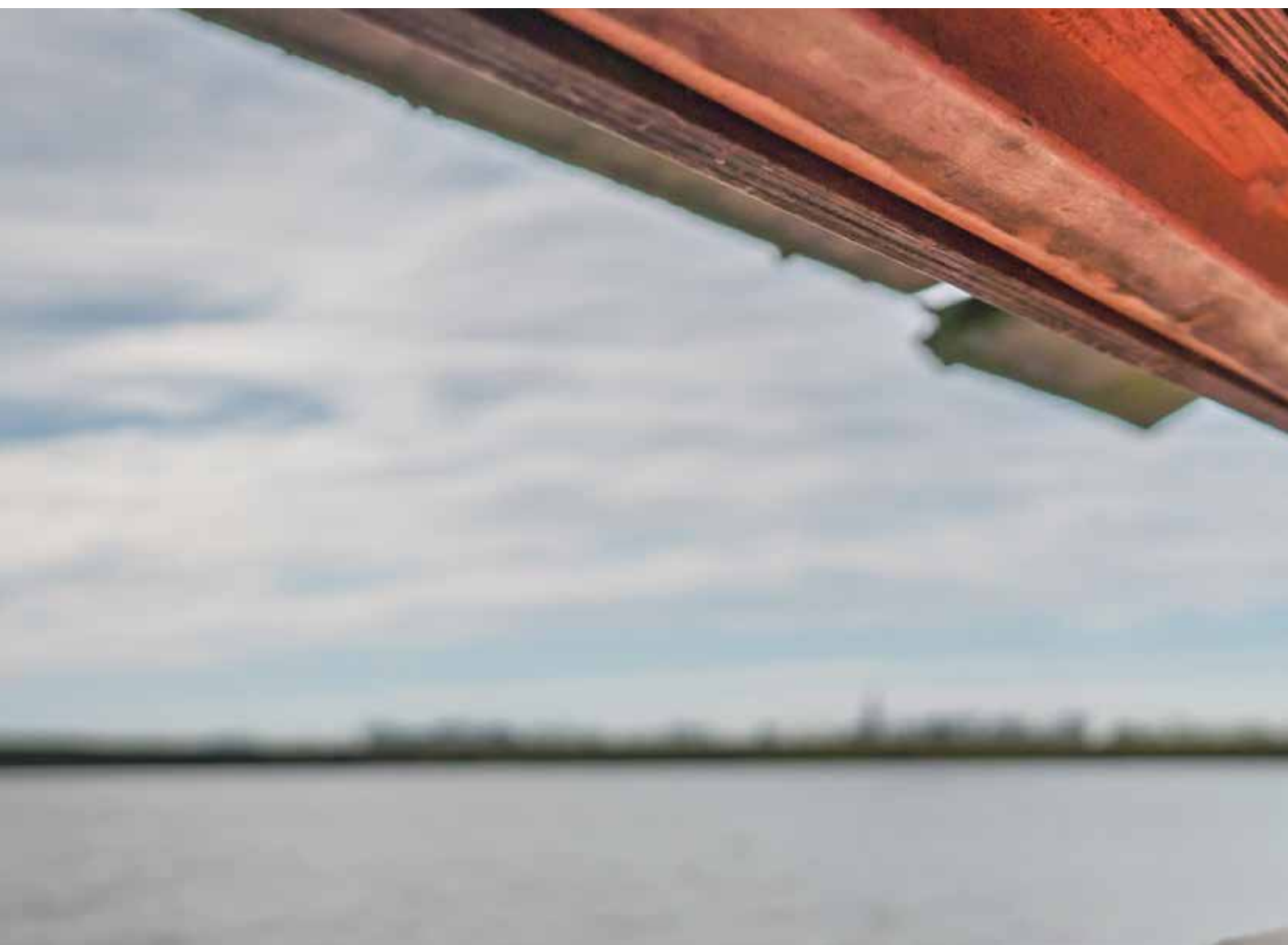
Aant Jelle Soepboer

**"De regio is te vaak een
Haagse businesscase geweest
en dat moet anders."**

Inhoud

Speerpunten	6
10 Plannen	6
Leefbare Regio's	8
Wonen	9
Cultureel Erfgoed	10
Landbouw en Natuur	11
Zorg en Gezondheid	13
Onderwijs en Taal	14
Migratie en Integratie	15
Bereikbaarheid en Infrastructuur	16
Klimaat en Energie	18
Regionale Autonomie	19
Concept-kandidatenlijst	20

Het programma “Nabij, nuchter en betrouwbaar” is in opdracht
van het hoofdbestuur van de FNP geschreven door:

Tryntje Albada
Bram Bonnema
Durk Durksz
Tsjeard Hofstra
Johannes Kramer
Aant Jelle Soepboer

Zomer 2025

Fotografie:
Piet Douma

3 Speerpunten

1. Breng de menselijke maat terug.

Onze manier van leven staat onder druk.

2. De slag om de ruimte.

Onze ruimte is ons goud.

3. Verander de investeringslogica van het Rijk.

Te lang is de regio een Haagse businesscase geweest.

10 Plannen

• LEEFBARE REGIO'S

De FNP kiest voor het behouden van voorzieningen zodat dorpen en wijken vitaal blijven en mensen niet wegtrekken. De nabijheid van scholen, het openhouden van dorpshuizen en wijkcentra, en bereikbaar zijn van zorg. Het gaat er hierbij niet om of het volgens nationale normen rendabel is, maar het gaat erom of het de leefbaarheid ten goede komt.

• WONEN

De FNP kiest voor wonen naar aard, schaal en karakter. Dus passend bij de gemeenschap en geen megalomane bouwplannen vanuit Den Haag. Wij kiezen voor voorrang aan jongeren en ouderen met sociaal-economische binding aan de streek of plaats. Wij gaan verdringing op de woningmarkt door recreatie of binnenlandse migratie tegen.

• CULTUUR EN ERFGOED

De FNP kiest voor lokale cultuurinitiatieven en lokale tradities, van dorpsfeesten tot musea en culturele verenigingen. Tradities horen bij onze identiteit. Het erfgoed - of het nu gaat om gebouwen, landschappen, tradities of streektaalen - vertelt wie we zijn en waar we vandaan komen. Het versterkt het gevoel van gemeenschap en regionale trots. De FNP wil het erfgoed bewaren en versterken.

• LANDBOUW EN NATUUR

De FNP kiest voor realistische normen die rekening houden met regionale verschillen. Niet voor Haagse eenheidsworst-regels die onze boeren verstikken. We staan pal achter onze familiebedrijven en jonge boeren, en tegelijk beseffen we dat verandering nodig is om toekomstbestendig en duurzaam te zijn.

Die verandering moet geleidelijk: geef boeren ruime overgangstermijnen en ondersteun hen bij innovatie en omschakeling in plaats van dwang. Daarvoor is het in ieder geval nodig dat de middelen van het NPLG terugkomen en decentraal worden uitgekeerd en verdeeld.

• ZORG EN GEZONDHEID

De FNP kiest voor bereikbare zorg voor iedereen, ongeacht postcode. In onze streken zien we ziekenhuizen die verdwijnen, verlosafdelingen die sluiten en huisartsenposten die onder druk staan. De FNP vecht voor behoud van zorg dichtbij en een gezonde leefomgeving: extra ondersteuning is nodig om de ziekenhuizen en (huis)artsenpraktijken in de regio open te houden. Gezond opvoeden en leven is de toekomst en dat willen we stimuleren.

• ONDERWIJS EN TAAL

De FNP kiest voor goed onderwijs in de buurt voor ieder kind als basis voor gelijke kansen. Onderwijs is de drager van taal en cultuur. Wij staan voor goed vakonderwijs in de buurt en een toekomstbestendige financiering. Wij vinden dat het Fries en (streek)taalen zoals Papiaments, Nedersaksisch, Bildts, Limburgs, Brabants en Zeeuws, een volwaardige plek verdienen in onderwijs en samenleving. Wij willen meer geld naar andere gebiedseigen talen, ook in het Caribische deel van Nederland.

• MIGRATIE EN INTEGRATIE

De FNP kiest voor integreren in de lokale omgeving. Dat moet voor eenieder die naar de regio komt vanzelfsprekend zijn en worden gestimuleerd.

Dit geldt voor zowel de asiel-, studie- en arbeidsmigratie alsook voor de binnenlandse migratie. Met behoud van eigen identiteit pas je je aan aan de lokale gewoonten en doet mee in de gemeenschap waar je komt te wonen.

• **BEREIKBAARHEID EN INFRASTRUCTUUR**

De FNP kiest voor goede bereikbaarheid, dat is essentieel voor een leefbare regio. Maar “bereikbaarheid” betekent voor ons iets anders dan voor de Randstadhet gaat om aansluiten bij ónze behoeften zonder onze ruimte en rust op te offeren aan prestigeprojecten. Daar hoeven wij het niet eens over te hebben als de basis niet op orde is. Te weinig geld voor infrastructurele projecten landt in de regio. Dat moet anders.

• **ENERGIE EN KLIMAAT**

De FNP kiest voor een rechtvaardige energietransitie die ons land groener maakt met draagvlak en voordeel voor de regio's de baten moeten veel meer dan nu terecht komen in de regio waarin ze worden opgewekt. De regio levert al decennia een onevenredig grote bijdrage aan de energievoorziening van Nederland, het is tijd dat daar wat voor terugkomt. Wij stimuleren lokale energiecoöperaties van inwoners, boeren en lokale ondernemers: meeprofiteren en meebeslissen.

• **REGIONALE AUTONOMIE**

De FNP kiest voor bouwen aan een land waarin regio's niet vragen om aandacht, maar vanzelfsprekend de ruimte krijgen om te bloeien. Nederland wordt beter bestuurd van onderop. Hiervoor ontbreken nu nog structureel de financiering en de mogelijkheden.

Leefbare Regio's

Leefbaarheid is een containerbegrip, net als 'mienskip' of 'noaberschap.' Begrippen die hun betekenis dreigen te verliezen doordat ze te veel ijdel zijn gebruikt. Toch zijn het begrippen waarachter een wereld van ontmoeting, zorg, onderwijs, veiligheid, werkgelegenheid, wonen, sport en cultuur schuilgaat. De bewoners van het platteland hechten grote waarde aan deze voorzieningen. Zij meten hun geluk niet alleen af aan geld en goed, maar met name ook aan hun directe leefomgeving. Het gaat er hier niet om of alle voorzieningen direct en in geld uitgedrukt rendabel zijn, maar vooral of ze bijdragen aan de leefbaarheid, aan de brede welvaart en welzijn.

RUIMTE VOOR RUIMTE

Grote delen van Nederland zijn inmiddels volgebouwd en kennen een hectisch ritme. Onze ruimte is ons goud, het is een groot onderdeel van onze (mentale) gezondheid en een perfect medicijn tegen die hectiek. Er moet daarom altijd ruimte blijven voor onze ruimte. Dat moet ook als zodanig opgenomen worden in de ruimtelijke beleidsstukken zoals de Nota Ruimte. Waar het landschap is verpest, is het verpest. In de regio hebben we nog de kans om het goed te doen en dat wat ons dierbaar is te bewaren.

REGELGEVING EN VRIJWILLIGERS

De FNP vindt dat het verenigingsleven op een laagdrempelige manier actief ondersteund moet worden. Bewoners steken veel tijd en energie in plannen om hun woonomgeving aantrekkelijker te maken. Eenvoudige procedures zouden hier de standaard moeten zijn. Ook moeten beschikbare fondsen makkelijk toegankelijk zijn en ontschot worden. Dit bevordert het totstandkomen van integrale plannen.

Veel regelgeving wordt gemaakt naar aanleiding van excessen. De regelgeving bij het organiseren van kleine evenementen is daardoor volledig doorgeschoten, vrijwilligers worden overbelast en de kosten rijzen de pan uit. De overheid moet meer handelen door vertrouwen te geven aan de betrokken organisaties en afschalen in regelgeving. Het accepteren van risico's hoort daarbij. Zo willen we de wet- en regelgeving omtrent bijvoorbeeld (carnavals)optochten versoepelen en benodigde verzekeringen afsluiten vergemakkelijken.

IEDEREEN DOET MEE

De FNP staat voor een samenleving waarin iedereen meetelt en zich thuis kan voelen, ongeacht afkomst, geaardheid of beperking. De regio is een gebied waar saamhorigheid ontzettend belangrijk is en waar verschillen mogen bestaan, zolang er respect voor elkaar is en ruimte om mee te doen. We kiezen voor een nuchtere benadering: het bevorderen van een inclusieve maatschappij, waarin iedereen veilig zichzelf kan zijn. Echte verbinding ontstaat door begrip, betrokkenheid en gelijke kansen.

REGIONALE ECONOMIE ALS MOTOR VAN BREDE WELVAART

Elke regio heeft unieke sterktes die moeten worden benut. In plaats van landelijke uniformiteit, zetten wij in op regionale economische specialisatie. Dat betekent regionale investeringsagenda's in samenwerking met ondernemers, onderwijs en overheden en ondersteuning voor mkb en familiebedrijven, de ruggengraat van de regionale economie. Verspreid overheidsdiensten, kennisinstituten en investeringen in onderzoek en innovatie over het land. Maak de regio aantrekkelijk voor nieuwe pilots. Weg van de Randstad als vanzelfsprekend zwaartepunt.

Wonen

Iedereen heeft recht op een betaalbaar thuis in de eigen omgeving. Toch kampt Nederland op veel plaatsen met woningnood en is verdringing in de regio ontstaan: onze jongeren vinden amper een plek, terwijl huizen onbetaalbaar worden door druk van buitenaf. De FNP kiest voor wonen passend bij de aard en schaal van de gemeenschap, niet voor megalomane bouwplannen vanuit Den Haag.

LOKALE WONINGVOORRANG

We geven voorrang aan mensen met een sociale of economische binding aan de streek. Dit geldt voor de huursector en voor nieuwbouw in de koopsector. We willen dit percentage verhogen naar minimaal 50. Mensen moeten weer in hun eigen dorp of regio kunnen wonen. Woningbouwcorporaties krijgen dit ook als nadrukkelijke taak. Speculanten en massale opkopers van tweede woningen pakken we aan. Woningen zijn er om in te wonen, niet voor winstbejag.

BETAALBAAR BOUWEN NAAR BEHOEFTE

We bouwen nieuwe huizen in samenspraak met dorpen, gemeenten en provincie, naar eigen behoefte en schaal en dus niet als oplossing voor woningtekort in de Randstad: de regio is geen overloopgebied. In principe inzetten op inbreiding, maar ook uitbreiding moet mogelijk zijn als die behoefte er is. Bij stimuleringsregelingen voor woningbouw moet in de regio niet alleen de massa per project tellen maar ook een kleinekernenaanpak mogelijk zijn, waarbij een gecombineerd aantal projecten gezamenlijk een aanvraag kan doen voor financiële steun.

LEEFBARE KERNEN

Leefbare dorpen en wijken vragen meer dan huizen alleen. We willen voorzieningen behouden, zodat jong en oud in eigen omgeving kunnen blijven wonen. Denk aan het openhouden van sociale voorzieningen zoals dorpshuizen, nabijheid van zorg (huisarts, verloskunde, kleine ziekenhuizen). De samenhang in onze gemeenschappen is steeds het uitgangspunt. Het gaat er hierbij niet om of het rendabel is, maar of het de leefbaarheid ten goede komt.

Cultuur en Erfgoed

Kunst en cultuur verrijken het leven en zorgen voor sociale cohesie en verbinding tussen mensen. In de regio zien we veel initiatieven op het gebied van de podiumkunsten, muziekkuitvoeringen en tentoonstellingen. Deze vorm van kunstuitingen zijn vaak ook nog traditie- en taalgebonden en bepalen mede onze identiteit. Denk bijvoorbeeld aan de iepenloftspullen in Fryslân of het carnaval in Noord-Brabant en Limburg, waarbij onderlinge ontmoeting van groot belang zijn. De FNP ondersteunt deze initiatieven van harte.

MUSEA

De regionale musea zijn naast die in de Randstad van grote nationale waarde. De FNP is van mening dat regionale spreiding van culturele voorzieningen van groot belang is en dat landelijke subsidies dienovereenkomstig verdeeld moeten worden. Nu gaat een onevenredig groot deel naar de dichtbevolkte en door toerisme overspoelde Randstad. De FNP wil het advies van de Raad voor Cultuur volledig overnemen en werken met provinciale fondsen, waarbij de regio een zwaardere stem heeft in een evenredige verdeling van de landelijke cultuurgelden over alle regio's.

ERFGOED

Monumenten zijn vaak gezichtsbepalend voor onze steden en dorpen. Niet alleen de rijks- maar ook de provinciale en gemeentelijke monumenten zijn van waarde. Door te investeren in restauratie en behoud (waaronder herbestemming) kunnen deze behouden blijven voor toekomstige generaties. Kenmerkende landschapselementen en archeologische vindplaatsen vertellen ook veel over onze geschiedenis en wie wij zijn, die scharen wij dan ook onder erfgoed. Inwoners zijn daar ook terecht trots op. De FNP wil het erfgoed bewaren en versterken in samenwerking met de beheerorganisaties.

Landbouw en Natuur

Natuur en landbouw gaan hand in hand bij de FNP. De landelijke politiek heeft jarenlang gefaald in het bieden van duidelijkheid en perspectief aan boeren. Stikstofbeleid werd vooruitgeschoven, opgelegd via de rechter of overhaast ingevoerd zonder draagvlak. Tegelijkertijd kregen boeren te maken met tegenstrijdige regels: eerst gestimuleerd tot schaalvergroting, later beschuldigd van overbelasting van natuur en klimaat.

Boeren werden de dupe van een politiek die geen keuzes durfde maken en verantwoordelijkheid afschoof op provincies en individuele bedrijven. Vertrouwen werd ingeruild voor wantrouwen. Met eindeloze controles, onhaalbare vergunningensystemen en wisselende richtlijnen. Het beleid heeft boeren klemgezet, verdeeld, en op veel plekken de moed ontnomen. De FNP kiest voor landbouw die verbonden is met grond en gemeenschap. Boeren verdienen geen schuldgevoel, maar vertrouwen en toekomst.

REALISTISCHE EN REGIO-SPECIFIEKE LANDBOUWDOELEN

We staan pal achter onze familiebedrijven, jonge boeren en vissers en tegelijk beseffen we dat verandering nodig is om toekomstbestendig te zijn. Daarvoor hebben we geen Haagse eenheidsworst-regels nodig die onze boeren en vissers verstikken, maar realistische normen en heldere doelen met voldoende overgangstijd, die rekening houden met regionale verschillen zoals grondsoort en met oog voor de uitvoering in de praktijk. Bijvoorbeeld liever een haalbare veebezettingsnorm per hectare dan willekeurige krimp en liever meer dierlijke mest en minder kunstmest.

Verandering moet geleidelijk: geef boeren ruime overgangstermijnen en ondersteun hen bij innovatie en omschakeling in plaats van met dwang. Geef boeren de ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen zoals het op peil brengen van biodiversiteit en aandacht voor natuur en omgeving.

STEUN IN PLAATS VAN DWANG

Wij willen landbouw die bijdraagt aan een gezonde bodem en gezond (grond)water. De FNP verwacht van de overheid een actieve rol en een motiverende, faciliterende houding als het gaat om duurzame landbouw en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Gedwongen uitkoop of onteigening wijzen wij af en wij zijn tegen regelgeving die ertoe leidt dat het probleem zich verplaatst naar het buitenland.

Richt Europese en nationale fondsen zó in dat onze boeren financieel gesteund worden bij de transitie naar duurzame landbouw. Stimuleer initiatieven als korte ketens (van boer naar bord), streekproducten

en verbrede landbouw (boerderijwinkels, zuivelcoöperaties, agro-toerisme). Dit houdt het platteland economisch vitaal en vergroot de verbinding tussen boer en burger.

De wegbezuinigde middelen voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) moeten terug om de boer een eerlijk verdienmodel te geven bij de transitie, maar ook bij zaken als het beschermen van weidevogels.

GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

De landbouw zorgt ervoor dat binnen de gestelde doelen de gezondheid van de omgeving (mens, dier en plant) niet te lijden heeft van de gebruikte landbouwmethode. Zo worden er zo weinig mogelijk gewasbeschermingsmiddelen gebruikt.

Het streven is een landbouw die geen of vrijwel geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt. Daarin maken wij onderscheid tussen de boer die voedsel produceert en daarmee een andere rol vervult dan de boer die voor sierteelten zoals lelies kiest. In het eerste geval kijken wij wat er op termijn aan afbouwpad mogelijk is, in het tweede geval kiezen wij voor een meer rigide afbouw. We stoppen per direct met sierteelt waarbij meer chemische gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt dan bij voedselproductie. We staan geen sierteelt met chemische gewasbeschermingsmiddelen toe binnen 250 meter van scholen, woningen en Natura 2000. Met ingang van 2030 willen we alleen nog biologische sierteelt.

NATUURGEBIEDEN EN NATIONALE PARKEN

We passen goed op onze bestaande natuurgebieden en nationale parken, samen met agrariërs. We creëren echter geen nieuwe natuurgebieden ten koste van boerenland.

JACHT EN VISSERIJ

Leven mét, ván en ín de natuur: dat is voor de FNP erg belangrijk. Wij zijn dan ook voor het behoud van jacht en visserij (op zowel Noordzee als Waddenzee) en streven daarbij naar een zo goed mogelijke balans met natuurbeheer.

DE WOLF EN ANDER EFFECTIEF PREDATIEBEHEER

Problematiek zoals de opkomst van de wolf - een nachtmerrie voor veehouders - pakken we hard aan: probleemwolven moeten we probleemloos kunnen bejagen. De FNP heeft altijd gepleit voor een lagere beschermingsstatus voor de wolf, zodat daadwerkelijk kan worden ingegrepen om vee, maar ook de mens, te beschermen. Ook voor andere vormen van predatiebeheer willen wij de wettelijke mogelijkheden verruimen, gezien de grote impact op de weidevogelstand. Alle mooie initiatieven zijn nagenoeg kansloos als we de predatoren niet aan kunnen pakken.

Zorg en Gezondheid

Goede zorg moet bereikbaar zijn voor iedereen, ongeacht de postcode. In de regio zien we ziekenhuizen die verdwijnen, verlosafdelingen die sluiten en huisartsenposten die onder druk staan. De FNP vecht voor behoud van zorg dichtbij en een gezonde leefomgeving. We kiezen daarom voor een fundamentele koerswijziging in de zorg. We willen af van een systeem dat te veel draait om ziektekosten en symptoombestrijding. We gaan investeren in een gezonde leefomgeving. Hierin nemen mensen zelf de regie over hun gezondheid en worden niet onnodig in de medische molen getrokken.

GEZONDE LEEFOMGEVING

De FNP zet zich in voor een gezonde leefomgeving als de basis voor gezondheid en welzijn. Een gezonde leefomgeving is een omgeving die mensen fysiek, mentaal en sociaal ondersteunt om gezond te blijven. Dit betekent schone lucht, schoon water en een schone bodem. Een veilige omgeving die uitnodigt tot beweging, ontmoeting en ontspanning. Goede huisvesting en gezond eten en drinken.

EIGEN REGIE

We geloven in het vermogen van mensen om zelf richting te geven aan hun gezondheid en welzijn. Eigen regie betekent niet dat mensen het alleen hoeven doen. Wij pleiten voor een overheid die zorgt voor toegankelijke informatie, die ondersteuning op maat geeft en een gezonde leefomgeving en goede leefkeuzes stimuleert.

Gezondheid is altijd ingebed in een sociale en maatschappelijke context. Daarom zetten we in op sterke gemeenschappen, waarin mensen elkaar ondersteunen en versterken. Het Rijk zorgt voor adequate en structurele financiering van ondersteuningsorganisaties zoals de GGD's en succesvolle regionale initiatieven. En pleegt preventieve interventies zoals bloeizones en samenwerkingen tussen lokale voedselproducenten voor gezonde voeding.

De FNP pleit voor een betere samenwerking tussen onderwijs, zorg en welzijn en voor het beter en makkelijker combineren van budgetten.

ZORG DICHTBIJ EN MET VERTROUWEN

Waar professionele zorg nodig is, moet dit bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. De eerstelijnszorg (onder andere huisarts, verloskunde en tandzorg) speelt een sleutelrol bij het signaleren van gezondheidsproblemen en het begeleiden van burgers hierbij. Deze zorg willen we versterken en beschikbaar houden in de regio. Dit kan door creatieve oplossingen zoals vestigingssubsidie, taakdifferentiatie en inzet van mobiele klinieken. Ook willen we dat de spoedzorg in de regio niet verder wordt uitgekleeft.

Acute zorg moet binnen een redelijke afstand beschikbaar blijven. Wij pleiten voor het terugdringen van overbodige regels, bureaucratie en verantwoordingsdruk en we spreiden specialistische kennis en zorg over het land.

GEZOND OUD WORDEN

Onze bevolking vergrijst, zeker op het platteland. De FNP wil in de dorpen kleinschalige woonvormen voor zorg, waarbij de aandacht voor de bewoners voorop staat. Het is van belang dat ouderen en hulpbehoevenden zo lang mogelijk in de voor hen bekende sociale omgeving kunnen blijven wonen. Mantelzorgers moeten hierbij maximaal ondersteund worden, maar professionele hulp blijft nodig.

MENTALE GEZONDHEID EN JEUGDZORG

Gezondheid is meer dan alleen het lichaam – ook mentaal welzijn verdient aandacht. Ondanks grote investeringen blijven de resultaten achter. Daarom is een nieuwe koers nodig, gericht op preventie, vroegsignalering en toegankelijke ondersteuning. Mentale gezondheid hangt sterk samen met maatschappelijke factoren en vraagt om een inclusieve samenleving waarin we naar elkaar omkijken.

Ook in de jeugdzorg zijn structurele problemen zichtbaar. Het systeem sluit onvoldoende aan bij de behoeften van kinderen en gezinnen, terwijl het aantal jongeren in de zorg blijft stijgen. Gemeenten kampen met tekorten, en perverse prikkels sturen op zorgvolume in plaats van passende hulp. De FNP pleit voor een herziening van het jeugdzorgstelsel, met duidelijke verantwoordelijkheden, een eerlijke financiering en het welzijn van kinderen als uitgangspunt. We verminderen versnippering en voorkomen wisselingen van hulpverleners: één regisseur per gezin die overzicht houdt op alle hulp. Gemeenten krijgen structureel voldoende budget, gebaseerd op de werkelijke zorgvraag en geen tijdelijke “lapmiddelen”. Wachtlijsten pakken we aan met duidelijke normen voor wachttijden, met sancties als die overschreden worden. Dat kan alleen met minder bureaucratie en meer professionele autonomie voor hulpverleners.

Onderwijs en Taal

Goed onderwijs is de basis voor gelijke kansen en de drager van taal en cultuur. In de regio mag de kwaliteit daarvan niet achterblijven.

KLEINE SCHOLEN

Elk kind heeft recht op goed onderwijs in zijn of haar buurt. Kleine scholen kunnen uitstekend presteren en vervullen een belangrijke sociale en signalerende functie. Ook zorgen ze voor leefbaarheid in dorpen. Waar de kwaliteit van het onderwijs lijdt onder de omvang van de school kan worden gekeken naar constructies als een samenwerkingsschool, wat op veel plaatsen al gebeurt. Belangrijk is dat de (mede)zeggenschap van de ouders hierbij moet worden verbeterd; te vaak zien wij dat ouders zich buitenspel gezet voelen bij fusies en sluiting. Er moet werk gemaakt worden van de dunbevolktheidstoelage voor de regio.

OPLEIDEN IN DE REGIO

Niet alle jongeren willen of kunnen verhuizen voor hun vervolgopleiding. Wij pleiten daarom voor het versterken van regionale mbo-opleidingen en technische scholen, zodat vakmensen (installateurs, verplegers, timmerlieden, agrarisch specialisten) dichtbij huis kunnen worden opgeleid. Bedrijven en scholen moeten gestimuleerd worden om samen leerwerkplaatsen in de regio te bieden. Zo houden we talent en personeel in de regio.

We willen dat het Rijk strategische keuzes gaat maken en het mbo, hbo en wo op een andere manier gaat financieren. Niet langer per leerling, maar - met het oog op de toekomst - zogenaamde capaciteitsbekostiging. Dit betekent dat een school

geld krijgt voor het aantal plekken dat het voor leerlingen moet hebben, ook als die plekken nog niet allemaal bezet zijn.

ONDERZOEK EN INNOVATIE: KENNIS VAN ONDEROP

De FNP vindt dat onderzoek en innovatie moeten bijdragen aan brede welvaart, duurzaamheid en leefbaarheid. Dat lukt alleen als kennisontwikkeling verbonden is met de praktijk: met vakmensen, ondernemers, scholen en gemeenschappen. Innovatie hoort niet alleen thuis op hightechcampussen, maar juist ook in regio's en dorpen. Daarom willen wij meer middelen voor gebiedsgerichte samenwerking tussen mbo, hbo, universiteiten, mkb en maatschappelijke organisaties. Regio's moeten zich kunnen ontwikkelen tot proeftuinen voor duurzame landbouw, circulaire economie, waterbeheer en meertaligheid. Innovatiebeleid moet eerlijk en regionaal verankerd zijn: niet top-down gestuurd, maar gevoed door wat er lokaal leeft en nodig is.

FRIESE TAAL ÉN STREEKTALen

De FNP is uniek in haar inzet voor taal en cultuur. Wij vinden dat het Fries en dialecten/(streek) talen zoals Bildts, Limburgs, Brabants, Zeeuws, Papiaments, Nedersaksisch (bijvoorbeeld het Twents of Stellingwerfs) een volwaardige plek

verdiene in onderwijs en samenleving. Een taal blijft alleen levend als mensen deze gebruiken, als ze daarvoor de ruimte krijgen in het dagelijks leven én als de kwaliteit van de taal in stand wordt gehouden, ook in schrift, op school en in formele situaties.

Wij gaan de verengelsing tegen en het Nederlands en de gebiedseigen talen worden weer de norm in Nederland, want ook het Nederlands staat onder grote druk. In een meertalige samenleving mag iedereen trots zijn op de eigen moedertaal en wordt die moedertaal nergens in een hoekje geschoven, al helemaal niet op school.

Volwaardig tweetalig onderwijs (Nederlands/Fries) moet op alle scholen in het Friese taalgebied de norm zijn, ook daarbuiten mogen regionale taal en cultuur geen voetnoot zijn. Wij willen meer geld naar andere gebiedseigen talen, ook in het Caribische deel van Nederland, om initiatieven van onderop te ontwikkelen en gelijkheid en gelijkwaardigheid na te streven.

Naast de taal moeten ook cultuurhistorie en streekgeschiedenis deel uitmaken van het lesprogramma: wie zijn eigen achtergrond kent, staat sterker in de wereld.

Migratie en Integratie

Wij vinden migratie (asiel-, studie- én arbeidsmigratie) en in het verlengde daarvan uitblijvende integratie een serieus probleem. Om draagvlak te houden onder de opvang van echte vluchtelingen staat de FNP voor een streng maar menselijk asielbeleid. Europa moet samen optrekken voor een effectievere aanpak en een oplossing zoeken bij de Europese grenzen. De hele aanpak moet beter: procedures moeten sneller, duidelijker en eerlijker, en langdurige bezwaartrajecten moeten worden voorkomen.

Taalbeheersing is bijvoorbeeld een belangrijke factor voor goede integratie. Het aanleren van het Nederlands is daarom een verplichting voordat naturalisatie mogelijk is. Gelukkig zijn er veel mensen die zich (als vrijwilliger) inzetten om mensen die hulp nodig hebben hulp te bieden. Het helpen van mensen zal wat de FNP betreft dan ook nooit strafbaar worden.

ASIELMIGRATIE

Opvang vindt waar mogelijk plaats in de regio van herkomst. Wij maken bij de opvang in ons land gebruik van een twee-statussen-stelsel en dus onderscheid tussen mensen die vluchten vanwege persoonlijke vervolging en mensen die vluchten voor oorlog, geweld of natuurrampen. Bij de eerste status is men blijvend welkom. Bij de tweede status gaat men terug naar het land van herkomst wanneer de situatie dat toelaat. In beide gevallen is het belangrijk dat men zich aanpast aan de hier geldende normen en waarden, bijvoorbeeld als het gaat om de acceptatie van homoseksualiteit en vrouwenemancipatie.

Wij zetten in op kleinschalige opvang naar draagkracht van de gemeenschap en goede spreiding op basis van solidariteit, niet op basis van dwang. Wij vinden het belangrijk dat het draagvlak voor de opvang van mensen niet wordt ondergraven door voorrangspolitiek. Het houden van een status alleen is daarom voor ons geen reden tot voorrang op de woningmarkt.

ARBEIDSMIGRATIE

Het grootste deel van onze totale immigratie is arbeidsmigratie. In de praktijk ontstaan er regelmatig problemen rond arbeidsmigratie,

bijvoorbeeld door gebrekkige integratie, taalbarrières of het ontbreken van goede huisvesting. Dit kan leiden tot overlast of maatschappelijke kwetsbaarheid, zoals dakloosheid. Daarom willen we een veel gericht arbeidsmigratiebeleid en adequate huisvesting die niet ten nadele is van de lokale woningzoekende. We willen misstanden met laagbetaalde arbeidsmigranten tegengaan. Dat betekent onder andere verplichte registratie voor de werkgever, vergunningen voor verhuurders en meldplicht voor ongelukken.

STUDIEMIGRATIE

Internationale studenten leveren, zeker ook in de regio, een waardevolle bijdrage aan kennis-uitwisseling, innovatie en onze internationale positie in het hoger onderwijs. Tegelijkertijd vraagt een groeiende instroom om beleid dat

stuur op kwaliteit, maatschappelijke behoefte en regionale balans. Dat vraagt betere afstemming: op huisvesting, onderwijscapaciteit, taalbeleid en arbeidsmarktkansen. Wij willen investeren in studenten die hier blijven en pleiten daarom voor een gerichte bindstrategie: meer aandacht voor integratie tijdens de studie, betere mogelijkheden

om na afstuderen hier te blijven werken, en actief bouwen aan een blijvende band met de regio. Zo worden internationale studenten geen tijdelijke passanten, maar duurzame partners van de regio 'en Nederland.

De FNP wil het Nederlandstalig onderwijs behouden en versterken waar dat gewenst is, en stelt duidelijke kaders voor het gebruik van Engels in opleidingen. Het probleem is niet het Engels op zich, maar het risico dat het Nederlands in het hoger onderwijs geleidelijk zijn status als volwaardige academische taal verliest. Zonder bewust beleid verliest het Nederlands zijn plaats in wetenschap en onderwijs, een ontwikkeling die we helaas ook maar al te duidelijk herkennen in de manier waarop het Fries vaak wordt behandeld.

BINNENLANDSE MIGRATIE

Naast migratie van buitenaf zien we ook dat veel mensen binnen Nederland verhuizen. Zo trekken veel mensen van de Randstad naar de regio. Er worden zelfs tv-programma's gemaakt over het vinden van een goedkoop huisje in het landelijk gebied. In alle gevallen van migratie vinden wij het belangrijk dat er wordt geïnvesteerd in goede integratie. Dat mensen actief bewust worden gemaakt van waar ze terecht komen en welke waarden, normen en gebruiken gangbaar zijn. Het (passief) aanleren van lokale en regionale talen moet veel beter worden gestimuleerd.

Bereikbaarheid en Infrastructuur

De infrastructuur in de regio en het onderhoud daarvan schieten op veel plekken in de regio door jarenlange Haagse bezuinigingen tekort. De bereikbaarheid van en in de regio moet bovenaan komen te staan. Bereikbaarheid betekent voor de FNP niet dat de regio moet worden volgebouwd tot een nieuw stedelijk netwerk, maar dat mensen in dorpen en streken goed toegang houden tot werk, zorg, onderwijs en andere voorzieningen. Het moet aansluiten op de wensen van en ten goede komen aan de leefbaarheid in de regio. Op veel plekken schiet de infrastructuur daarvoor tekort als gevolg van jarenlange Haagse bezuinigingen. Wegen, spoorlijnen en openbaar vervoer zijn verwaarloosd of versnipperd, terwijl het Rijk structureel te veel geld investeert in de Randstad. Dat moet anders. Plannen voor infrastructuur moeten van onderop worden opgezet en uitgewerkt: in samenspraak met de mensen om wie het gaat. Voor de uitvoering en het onderhoud is structureel geld nodig en dat vraagt om een andere verdeling van de landelijke middelen. Rijksinfrastructuur is immers ook rijksverantwoordelijkheid. Dat het Rijk ooit een tunnel liet aanleggen in Zeeland waar de Zeeuwen vervolgens jarenlang tol voor moesten betalen, is wat ons betreft exemplarisch voor een verkeerde manier van denken: alsof bereikbaarheid in de regio een gunst is in plaats van een recht.

AANPAK VAN WEGEN EN HET GEBRUIK VAN DE AUTO

De auto is nog altijd een veelgebruikt en onmisbaar vervoersmiddel in de regio. Landelijke maatregelen zoals rekeningrijden, die de regio extra benadelen, zijn wij tegen. De FNP zal niet accepteren dat een Fries of Achterhoeker straks meer betaalt, terwijl hier weinig alternatieven voor de auto zijn. De inzet op elektrisch rijden is belangrijk en die steunen wij. We zijn daarom voor regelingen die lokaal opladen eenvoudiger maken. Op bepaalde plekken is het nodig om nieuwe wegen aan te leggen om congestie tegen te gaan en reistijden te beperken. In alle gevallen moet rekening gehouden worden met goed onderhoud van onze wegen. In het overzicht zie u welke regionale infrastructurele projecten wij de komende tijd in ieder geval willen realiseren.

OPENBAAR VERVOER

Het is belangrijk dat de regio ook per spoor of ander openbaar vervoer goed bereikbaar is. Een goede ontsluiting is essentieel. De FNP is echter tegen de komst van de Lelylijn. De afgelopen jaren hebben laten zien dat dit project enorme kosten met zich meebrengt: een bedrag waarmee de drie noordelijke provincies de komende 10 jaar bijna hun gehele begroting kunnen dekken. Daarnaast zijn er de onevenredig grote effecten op de open ruimte en de natuur. Bovendien wordt de Lelylijn gekoppeld aan buitenproportionele woningbouwplannen bij de grote steden en dorpen. De verwachtingen rond de Lelylijn zijn onrealistisch hoog. In werkelijkheid gaat het om een dure spoorlijn met beperkte meerwaarde voor grote delen van Noord-Nederland. Zolang de bestaande infrastructuur niet op orde is, kan geld voor de Lelylijn beter geïnvesteerd worden in het verbeteren dáárvan.

De Nedersaksenlijn is daarentegen een welkome aanvulling op het spoornet in Oost-Nederland. Een groot deel van de lijn is al aanwezig. Een opwaardering hiervan, samen met de aanleg van het ontbrekende deel, brengt de mobiliteit in dit deel van Nederland op een zeer gewenst hoger peil.

FIETS- EN WANDELPADEN

De FNP vindt dat de overheid een prominente rol heeft in het aanleggen van nieuwe fiets- en wandelpaden. Dit samen met de lokale overheden die veelal eigenaar zijn van het onderliggende wegennet. Door een betere fiets- en wandelinfrastructuur kan, mede door het toenemend aantal elektrische fietsen, de mobiliteit vergroot worden. Naast het verbeteren van de mobiliteit verbeteren we zo ook de gezondheid, door bewegen te stimuleren.

SCHEEPVAART

Ruim baan voor scheepvaart en de maritieme (maak)industrie. Er komt een strategisch plan met financiering voor sterke maritieme regio's, met goed bevaarbare kanalen, vernieuwde en verbeterde bruggen, brede sluizen en aandacht en geld voor de maritieme sector, ook in het onderwijs. Voor één binnenvaartschip moeten tientallen vrachtwagens rijden, terwijl wij met goede vaarwegen de autoweg ontzien.

Klimaat en Energie

Het landelijk gebied wordt al honderden jaren gebruikt als wingebied van energie voor de stedelijke omgeving. Van turf in de achttiende eeuw en de steenkoolwinning in Limburg in de twintigste eeuw tot aan huidige energielandschappen met grote zonneparken en gigantische windturbines, om aan de oneindige energiebehoefte van de Nederlandse bevolking en industrie te voldoen. De schade in Groningen is nog niet eens vergoed of men kijkt al reikhalzend naar de aardgasvelden in Fryslân, zelfs onder UNESCO-werelderfgoed-gebied. Daar moet verandering in komen. Wat nog in de bodem zit, kan niet zonder toestemming van de regio en zonder dat de revenuen volledig terugvloeien naar de regio gewonnen worden. En: nee is nee.

Het landelijk gebied heeft inmiddels een onevenredige bijdrage geleverd aan de energievoorziening. Dat stopt per direct en een deel van het geld moet alsnog terugvloeien. Bijvoorbeeld om financiële gaten te dichten die in dit programma aan de orde komen, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur.

GAS

Wij zijn voor een afbouw van het gebruik van fossiele brandstoffen. Dat kan echter alleen als de afbouw in balans is met de betaalbaarheid en wij daar als land niet aan onderdoor gaan. Zolang er gas nodig is, zal er dus gas gewonnen moeten worden. Maar dat kan niet overal: we hebben gezien welke schade het kan aanrichten. Bestaande vergunningen in kwetsbare gebieden willen wij afbouwen, nieuwe vergunningen alleen toestaan op zee en per definitie niet onder Natura 2000-gebieden. Onder de Waddenzee en in het Waddengebied wordt dus niet gewonnen!

EMISSIONREDUCTIE

Bij emissiereducties pleit de FNP voor een evenredige verdeling over alle activiteiten en sectoren: scheepvaart, luchtvaart, wegvervoer, landbouw, elektriciteitscentrales en de gebouwde omgeving zullen allemaal bij moeten dragen. Ook consumenten dragen hun steentje bij.

ELEKTRIFICATIE

De FNP wil zich graag inzetten om versneld te elektrificeren, maar ziet ook dat dit in de praktijk niet overal kan en zelfs voor problemen zorgt. Het elektriciteitsnet is aan vernieuwing toe en er zal veel slimmer en meer gebruik gemaakt moeten worden van energieopslag. Het verzwaren van het elektriciteitsnet moet daar beginnen waar de meeste energie wordt gewonnen en het net het lichtst is, dus in de regio. Daardoor wordt er veel duurzame energie voor niets opgewekt. Daarnaast is het omvallen van een bedrijf door te weinig netcapaciteit in de regio veelal een grotere bedreiging voor werkgelegenheid en leefbaarheid dan in de Randstad.

ENERGIE OPWEKKEN

De FNP is voor een eerlijke verhouding tussen de locatie van opwek en verbruik. Het is onrechtvaardig om het Noorden en Oosten tot een energielandschap te transformeren als de opgewekte energie voornamelijk in de Randstad nodig is.

De landelijk noodzakelijke extra opwek zal hoofdzakelijk met offshore windparken georganiseerd moeten worden. Deze windparken moeten voor dorpen, energiecoöperaties, gemeenten en provincies toegankelijk worden om mede in te investeren en de vruchten van te plukken. Hierbij geldt een minimale regionale participatie van 60%.

Windparken op land zijn er al voldoende en gezien de grote indruk op het landschap zijn wij in principe tegen wind op land.

VERDUURZAMING GEBOUWDE OMGEVING

De afgelopen jaren is al een aantal stappen gezet om de gebouwde omgeving in Nederland te verduurzamen. Toch hebben vooral mensen met enige financiële ruimte kunnen profiteren van subsidies en stimuleringskansen. De FNP pleit voor een versnelde verduurzaming van sociale huurwoningen; te beginnen met de huizen met de laagste energielabels. We zetten verder in op verschillende vormen van warmte-opwek. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van aquathermie en bodemwarmte.

Regionale Autonomie

Het huidige centralisme werkt verlamdend. Veel beleid wordt bedacht in Den Haag, maar raakt de regio's hard. Nederland is sterker wanneer alle regio's tot hun recht komen. In de afgelopen decennia is er een scheefgroei ontstaan tussen het politieke centrum in Den Haag en de regio's. De afstand tussen landelijke besluitvorming en regionale realiteit is te groot geworden. Wij pleiten daarom voor een fundamentele herziening van de bestuurlijke inrichting van ons land: een stap naar modern federalisme.

MEER AUTONOMIE VOOR REGIO'S

Wij geloven dat regio's beter weten wat ze nodig hebben dan een centrale overheid op afstand. De tijd van eenheidsworst is voorbij. We willen een nieuw evenwicht tussen Rijk en regio, waarbij regio's meer zeggenschap krijgen over hun eigen beleidsterreinen, met name op het gebied van ruimtelijke ordening, wonen, infrastructuur, natuurbeheer, onderwijs en regionale economie. Dit vergt een herverdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden, waarbij Den Haag durft los te laten. Wat een gemeente of regio zelfstandig kan doen, moet niet overgenomen worden door het Rijk. Nederland zit in de top van landen waarbij lokale en regionale overheden het meest aan het infuus van de landelijke overheid liggen, waar de ruimte voor eigen financiële beslissingen het kleinst is. Zie ook de kritiek van de Raad van Europa in het kader van het Handvest voor Lokale en Regionale Autonomie.

De FNP wil dat dit beginsel, en de bijbehorende financiering, wordt verankerd in de Grondwet als basis voor een eerlijke taakverdeling en meer zeggenschap voor inwoners. Ook willen we meer ruimte voor eigen inkomsten: gemeenten en provincies moeten meer ruimte krijgen om zelf belastingen te heffen of heffingen te differentiëren, binnen landelijke kaders van rechtvaardigheid en transparantie.

Ook willen we het nationale kiesstelsel zo hervormen dat structurele en evenredige vertegenwoordiging van de regio's in Den Haag geborgd is.

EERLIJKE FINANCIERING VAN DECENTRALE OVERHEDEN

Gemeenten en provincies kunnen pas echt zelfstandig opereren als ze ook financieel zelfstandiger worden. Stop met het verdeelmodel waarin regio's elkaar beconcurreren voor incidentele potjes ('Regio Deals', fondsen, lobby-projecten). Vervang dit door een structureel verdeelmodel op basis van brede welvaart, afstand tot voorzieningen, sociaal-economische indicatoren en leefbaarheidsdruk. Regio's als Fryslân moeten zelf meerjarige budgetten kunnen beheren voor brede opgaven (wonen, landbouw, energie, infrastructuur), zonder dat Den Haag alles vooraf dichttimmert. Herverdeling van rijksmiddelen moet gebaseerd zijn op waar de grootste achterstanden én potenties liggen, dus niet alleen waar het meeste rendement zit. Ontwikkel een toets waarmee investeringsbesluiten standaard worden gewogen op regionale ongelijkheid en sociale cohesie.

Concept-kandidatenlijst FNP voor de Tweede Kamerverkiezingen van 29 oktober 2025

1. Aant Jelle Soepboer (*Nijewier*)
2. Durk Krol (*Brussel*)
3. Japke van Groning (*Franeker*)
4. Aimée van der Ham (*Vriezenveen*)
5. Roy Luca (*Zeist*)
6. Geke Kiers (*Uffelte*)
7. Ate Bouma (*Ferwert*)
8. Britte van Die (*Zevenaar*)
9. Fasil Kuipers (*Leeuwarden*)
10. Tsjoard Hofstra (*Wommels*)
11. Klaas Fokkinga (*Nes, Noardeast-Fryslân*)
12. Colin Klingestijn (*Sittard-Geleen*)
13. Sita Land Dotinga (*Surhuizum*)
14. Jacob Wijnsma (*Hurdegaryp*)
15. Theun Wiersma (*Opeinde*)
16. Nils van Mourik (*Leeuwarden*)
17. Dinie Visser (*Sneek*)
18. Peter Boomsma (*Zuidhorn*)
19. Willem Wouda (*Harkema*)
20. Tieme Heeringa (*Damwoude*)
21. Marco Hoekstra (*Oosterend*)
22. Foppe Land (*Harkema*)
23. Nico van de Wel (*Heerhugowaard*)
24. Tjitte Hemstra (*Reduzum*)
25. Libbe Kees Talma (*Buren, Ameland*)
26. Maria le Roy (*Drachten*)
27. Dave Herms (*Wijchen*)
28. Andries de Boer (*Delft*)
29. Astrid de Deugd (*Vinkeveen*)
30. Pieter van Althuis (*Deinum*)
31. Age de Jong (*Scharnegoutum*)
32. Lambert Jan Vollema (*Tzum*)
33. Nynke-Hinke Rintjema (*Burgum*)
34. Dieke Marije van der Pol (*Franeker*)
35. Alette Kleefstra (*Nieuwehorne*)
36. Tryntsje Albada (*Mirns*)
37. Ultje Geert Hosper (*Ureterp*)
38. Corrie Bergstra-Veldhuis (*Sneek*)
39. Sannah Debreczeni (*Harlingen*)
40. Bouwina van Dellen (*Anjum*)
41. Frank de Boer (*Leeuwarden*)
42. Henk de Boer (*Hommerts*)
43. Tjibbe Oene Brinkman (*Twizel*)
44. Jan Dijkstra (*Hitzum*)
45. Durk Durksz (*Vegelinsoord*)
46. Sytze Brouwer (*Oranjewoud*)
47. Harmen Brouwer (*De Knipe*)
48. Hindrik van der Meer (*Jorwert*)
49. Sijbe Knol (*Berltsum*)
50. Sybren Singelsma (*Burgh Haamstede*)

fnp.frl/nl